

STANISŁAW LUBORADZKI
Instytut Ekonomiki Rolnej
Warszawa

**KOSZT PRODUKCJI ŻYWCA PRZY TUCZU TRZODY CHLEWNEJ
SUCHYMI PASZAMI Z AUTOMATÓW**

Jedną z ważniejszych zalet żywienia trzody chlewnej suchymi paszami, zadanymi z automatów, poza znacznym zmniejszeniem pracochłonności, jest uniezależnienie tego rodzaju tuczarni od zapasu ziemniaków w gospodarstwie.

Tuczarnie takie nabierają charakteru przemysłowego i w zależności od koniunktury, czy potrzeb państwowych można je rozszerzać lub ograniczać, bez zmiany organizacji produkcji w gospodarstwie.

Przy obecnej tendencji do specjalizacji produkcji i łączenia blisko położonych gospodarstw w większe jednostki gospodarcze oraz związanego z tym rozwoju

Tabela 1
Charakterystyka gospodarstw prowadzących suchy tucz trzody chlewnej

Wyszczególnienie	Nazwa gospodarstwa				
	Bojanice	Nasieg- niewo	Dąbki	Rokotów	Sielec
Województwo	Poznań	Byd- goszcz	Byd- goszcz	War- szawa	War- szawa
Powiat	Gniezno	Włocła- wek	Wyrzysk	Socha- czew	Grójec
Powierzchnia użytków rolnych ha	295	321	465	87	176
% trwałych użytków zielonych	3	8	13	22	10
Wskaźnik bonitacji gleby	2,0	1,9	1,8	.	1,8
Średni roczny stan tuczników szt.	364	157	147	85	66
Wynik finansowy zł na 1 ha użytków rolnych:					
Zysk	1 882	—	852	1 835	239
Strata	—	936	—	—	—
% udział przychodów z produkcji zwierzęcej w przychodach ogółem	71	46	34	44	28
% udział przychodów z produkcji tuczu wieprzowego w przychodach z produkcji zwierzęcej	43	56	41	52	29

kooperacji — możliwe jest organizowanie w państwowych gospodarstwach rolnych, zależnie od potrzeb i miejscowych warunków, dużych tuczarni trzody chlewnej.

Tuczarnie tego typu zwykle muszą być nastawione na stałe, okresowe zakupy potrzebnej ilości młodzi. Jest to możliwe tylko przy zorganizowanej współpracy między dużymi gospodarstwami uspołecznionymi, z których jedne będą prowadziły właściwy tucz, a drugie będą chowały potrzebną ilość odpowiedniej jakości młodzi, przy czym ceny za młodzię powinny być tak skalkulowane, aby zapewniły gospodarstwu specjalizującym się w tym kierunku opłacalność ich produkcji.

W celu pokazania kosztów produkcji żywca trzody chlewnej żywionej suchymi paszami z automatów podajemy wyniki osiągnięte w 5 państwowych gospodarstwach rolnych zbadanych w 1960/61 roku przez Instytut Ekonomiki Rolnej.

Tabela 2

**Charakterystyka tuczarni
Stany. Wagi. Przyrosty**

Wyszczególnienie	Boja- nice	Na- sieg- niewo	Dąbki	Roko- tów	Sielce	Sred- nie
Srednio w roku	szt. 363,7	157,4	147,2	84,9	66,1	163,9
Przyrosty na 1 szt. stanu średniego rocznego w ciągu roku	kg 148,9	132,2	138,4	143,7	85,5	129,7
Przeciętna waga sztuki wstawionej na tucz	kg 31,8	20,2	22,0	12,6	16,5	20,6
Przeciętna waga sztuki sprzedanej na rzeź	kg 96,5	92,7	99,0	97,4	91,2	95,4
Przyrosty na 1 sztuce w okresie tuczu	kg 64,7	72,5	77,0	84,8	74,7	74,8
Przyrosty dzienne na 1 sztuce	kg 0,408	0,362	0,379	0,394	0,234	0,355
Dla osiągnięcia wagi sprzedażnej potrzeba dni tuczu	159	200	203	215	319	211
Dla osiągnięcia 1 q przyrostu potrzeba dni tuczu	245	276	264	254	428	282

W Bojanicach, Dąbkach i Sielcu, z powodu braku własnych macior, wstawiano na tucz wyłącznie warchlaki pochodzące z zakupu. W Rokotowie tuczono tylko młodzię od własnych macior. W Nasiegniewie większość materiału wstawianego na tucz (około 85%) była własnego chowu, resztę stanowiły warchlaki kupowane z sąsiednich państwowych gospodarstw rolnych.

Przeciętna waga sztuk sprzedawanych na rzeź była mniej więcej wyrównana. Najwyższa przeciętna waga (99 kg) tuczników w Dąbkach pochodziła stąd, że około 22% sztuk nie zostało przy sprzedaży zakwalifikowanych do klasy bekonów, tuczono je więc dalej i sprzedano jako tuczники tłuszczowo-mięsne (około 138 kg sztuka). Pozostałe 78% sztuk sprzedano jako bekony (około 88 kg/sztuka).

Przyrosty dzienne w badanych gospodarstwach były na ogół niskie.

Według wielu autorów¹, przy szybkim tuczu mięsnym, na jaki w zasadzie były nastawione wymienione gospodarstwa, przy odpowiednim materiale wyjściowym i racjonalnym żywieniu, przeciętne przyrosty wagi żywej na 1 sztuce powinny wynosić w ciągu dwóch pierwszych miesięcy tuczu 3 do 4 kg tygodniowo (0,470 do 0,570 kg dziennie), a w następnych miesiącach — 4 do 5 kg tygodniowo (0,570 do 0,715 kg dziennie).

¹ J. Kielanowski. „Jak szybko i oszczędnie żywić świnię”. PWRiL, Warszawa 1952. S. Hoser. „Jak żywić świnię na bekony”. PWRiL, Warszawa 1951. Z. Zebrowski. „Zasady chowu trzody chlewnej”. Wyd. 2 (SGGW — Oddział Dokumentacji Metodycznej i Dydaktycznej Studiów Zaocznych). Warszawa 1956.

Przyjmując najniższe z podanych przyrostów, a więc 3 kg (2 pierwsze miesiące) i 4 kg tygodniowo (następne miesiące) — dla uzyskania średniego przyrostu (74,8 kg), jaki osiągnięto w badanych gospodarstwach na 1 sztuce w okresie tuczu, czas trwania tuczu powinien wynosić 145 dni. Tymczasem, na skutek zbyt niskich przyrostów, wyniósł on 211 dni i był o przeszło 2 miesiące za długi.

Tabela 3

Obsługa. Zużycie ściółki. Produkcja obornika.

(w przeliczeniu na 1 szt. stanu średniorocznego i na 1 q przyrostu żywej wagi)

Gospodarstwo	Podstawa przeliczenia	Obsługa		Zużycie słomy na ściółkę q	Produkcja obornika q
		robotnikodni	koniodni		
Bojanice	na 1 szt.	1,4	1,5	3,2	23,0
	„ 1 q	1,0	1,0	2,2	15,5
Nasiegniewo	„ 1 szt.	3,0	0,2	3,2	18,8
	„ 1 q	2,3	0,1	2,4	14,2
Dąbki	„ 1 szt.	5,3	1,4	3,9	21,5
	„ 1 q	3,8	1,0	2,8	15,4
Rokotów	„ 1 szt.	1,6	0,5	1,5	16,2
	„ 1 q	1,1	0,3	1,0	11,3
Sielec	„ 1 szt.	2,1	2,1	3,3	19,2
	„ 1 q	2,5	2,5	3,8	22,5
Średnio (dla 5 gospodarstw)	„ 1 szt.	2,7	1,1	3,0	19,7
	„ 1 q	2,1	1,0	2,4	15,8
Średnio dla 26 gospodarstw (żywienie tradycyjne)	„ 1 q	3,6	1,2	—	—

Zużycie robotnikodni i koniodni na obsługę 1 sztuki rocznie i na 1 q przyrostu wagowego było dość różne.

W wymienionych pięciu gospodarstwach, w porównaniu do 26 gospodarstw reprezentacji 1960/61 r.¹ stosujących tradycyjny system żywienia przy tuczu trzody chlewnej — oszczędność na obsłudze (w przeliczeniu na 1 q przyrostu) wynosiła 42% i w odniesieniu do siły pociągowej — 17%, pomimo że nie były to tuczarnie duże i odpowiednio zmechanizowane.

Ilość skarmionych pasz podajemy również w przeliczeniu na 1 q uzyskanego przyrostu żywej wagi tuczników.

Średnio na 1 q przyrostu skarmiono 5,2 q pasz treściwych i 0,9 q okopowych, podczas gdy w pozostałych 26 tuczarniach (żywienie tradycyjne) skarmiono 3,8 q pasz treściwych i 7,9 q okopowych. Wydaje się, że ilości skarmionych pasz na 1 q przyrostu są zbyt duże. W opisywanych swego czasu tuczarniach tego typu w Czechosłowacji² przy dość prymitywnych warunkach i stosunkowo niewielkich przyrostach dziennych (warchlaki — 0,4 kg i bekony powyżej 50 kg żywej wagi — około 0,5 kg), na 1 q przyrostu skarmiono około 460 kg pełnowartościowej mieszanki pasz treściwych. W kilku innych odpowiednio urządzonych i zmechanizo-

¹ IER. Studia i materiały. Zeszyt 29 — „Wskaźniki ekonomiczne PGR 1960/61”.

² H. Giedrych. Tucz trzody chlewnej w czechosłowackich gospodarstwach państwowych. Nowe Rolnictwo nr 19/1959.

Tabela 4

**Rodzaje i ilości skarmionych pasz na 1 sztukę (stanu średniorocznego)
w ciągu roku**

Rodzaj pasz	Jed- nostka miary	Bojanice	Nasieg- niewo	Dąbki	Rokotów	Sielec
Mleko chude	ltr	30	57	534	18	484
Serwatka	„	54	—	—	826	—
Treściwe	kg	7,55	6,41	5,60	6,67	6,36
Płatki ziemniaczane	„	1,71	—	0,55	—	—
Ziemniaki	„	0,05	—	2,74	2,33	—
Buraki pastewne	„	—	0,26	—	1,21	—
Susz lucerny	„	0,59	—	—	—	—
Siano z roślin motylkowych	„	0,22	0,87	0,16	0,25	—
Zielonki	„	0,31	—	1,14	2,50	4,54
Plewy pszenne	„	—	0,16	—	—	—

Tabela 5

Rodzaje i ilości skarmionych pasz na 1 q przyrostu wagowego

Rodzaj pasz	Jed- nostka miary	Bojanice	Nasieg- niewo	Dąbki	Rokotów	Sielec
Mleko chude	ltr	20	43	386	13	568
Serwatka	„	37	—	—	575	—
Treściwe	„	5,07	4,85	4,05	4,64	7,45
Płatki ziemniaczane	„	1,15	—	0,39	—	—
Ziemniaki	„	0,05	—	1,98	1,62	—
Buraki pastewne	„	—	0,20	—	0,84	—
Susz lucerny	„	0,39	—	—	—	—
Siano z roślin motylkowych	„	0,15	0,66	0,11	0,17	—
Zielonki	„	0,21	—	0,83	0,74	5,32
Plewy pszenne	„	—	0,12	—	—	—

wanych tuczarniach (pow. Česki Brod) przy dawce 2,5 kg mieszanki pasz treściwych dziennie na 1 sztukę — osiągnano dziennie przyrosty 0,65 do 0,7 kg.

Przy suchym żywieniu mieszanka pasz treściwych powinna zawierać wszystkie składniki odżywcze potrzebne zwierzętom zależnie od ich wieku, wagi i użytkowania.

W Czechosłowacji według wspomnianego opisu stosowano w ówym czasie mieszanki treściwe o następującym składzie procentowym (tabela 6).

Okresowo braki płatków ziemniaczanych zastępowano odpowiednim dodatkiem śruty pszennej.

Skład mieszanek treściwych w pięciu badanych gospodarstwach państwowych był następujący (tabela 7).

W badanych gospodarstwach, oprócz wyżej wymienionych pasz treściwych, skarmiano w automatach: płatki ziemniaczane (Bojanice, Dąbki), susz z lucerny (Bojanice) i okrucy lub mączkę z siana łąkowego i roślin motylkowych (w Bojanicach, Nasiegniewie, Dąbkach i Rokotowie).

Tabela 6

Skład mieszanki (w procentach)

Rodzaj paszy	Dla macior	Dla prosiąt	Dla war- chlaków do 50 kg	Dla tuczników
Śruta pszenna	23,9	62,2	57,9	58,9
Śruta z kukurydzy	—	8,0	9,0	9,5
Otręby pszenne	44,2	—	—	—
Mąka (odpadki)	—	—	5,2	—
Płatki ziemniaczane	—	16,0	16,7	18,4
Mieszanka białkowa	14,5	13,5	14,7	9,5
Makuchy	—	—	2,0	3,2
Mączki zwierzęce	17,4	—	—	—
Sól pastewna	—	0,3	0,5	0,5
Razem	100,0	100,0	100,0	100,0

Tabela 7

Skład mieszanki pasz treściwych (w procentach)

Rodzaj paszy	Bojanice	Nasieg- niewo	Dąbki	Rokotów	Sielec	Średnio
Mieszanki treściwe ogółem	74,8	23,4	—	48,2	—	46,0
w tym: „Standart”	48,5	16,1	—	15,5	—	28,4
„M. Bek”	26,3	7,3	—	19,3	—	16,2
„T”	—	—	—	14,4	—	1,4
Mieszanka treściwa (dla cieląt) „C”	—	—	—	—	11,2	0,8
Makuchy (rzepakowy, sojowy, palmowy, arachidowy)	—	0,6	0,7	1,1	7,6	0,9
Otręby pszenne	0,6	4,3	29,4	—	0,7	5,5
Otręby żytnie	0,6	—	1,7	—	28,1	2,7
Wytrzepy mączne	—	—	12,6	—	—	1,9
Śruta zbożowa	21,7	62,3	46,4	50,7	52,4	38,0
Śruta z sorgo	2,3	9,4	9,2	—	—	4,2
Razem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Dla „suchego” żywienia trzody chlewnej odpowiednie przedsiębiorstwa powinny produkować gotowe mieszanki pasz, uwzględniając wymagania pokarmowe zwierząt, dla których są one przeznaczone w oparciu o najnowsze osiągnięcia naukowe z zakresu żywienia.

Tymczasem z przedstawionych zestawów pasz i z procentowego składu mieszanek pasz treściwych widzimy, że w każdym z pięciu podanych gospodarstw i zestaw pasz i skład mieszanek treściwych był inny, bardziej lub mniej urozmaicony. Czasem w skład mieszanek wchodziły pasze zasadnicze przeznaczone dla innych zwierząt (np. mieszanka treściwa „C” w Sielcu). Sprawia to wrażenie przypadkowości i przypuszczać należy, że mieszanki paszowe sporządzano dorywczo, w każ-

dym gospodarstwie osobno, ze składników, które w danym momencie były pod ręką, lub które można było nabyć na rynku. Trudno jest powiedzieć w jakiej mierze ten stan rzeczy wpłynął na osiągnięte przyrosty wagowe, ale że miał duży wpływ, to nie ulega wątpliwości.

W gospodarstwach prowadzących suchy tuczą trzody chlewnej obliczono wartość pokarmową skarmionych pasz w jednostkach pokarmowych owsianych i białku ogólnym strawnym.

Tabela 8

Wartość pokarmowa skarmionych pasz

Wyszczególnienie	Bojanice	Nasiegniewo	Dąbki	Rokotów	Sielec	Średnio
Na 1 sztukę rocznie						
jednostek owsianych	1 083	744	807	963	801	880
Na 1 kg przyrostu żywej wagi:						
jednostek owsianych	7,3	5,6	5,8	6,7	9,4	7,0
białka ogólnego-strawnego kg	0,723	0,496	0,576	0,739	1,156	0,738
W 1 jednostce owsianej						
białka og. strawn. kg	0,100	0,089	0,099	0,110	0,125	0,105

Najlepiej wykorzystano skarmione pasze w Nasiegniewie, ale zużycie jednostek owsianych na wyprodukowanie 1 kg przyrostu żywej wagi było we wszystkich gospodarstwach za wysokie.

Teoretycznie przy tuczce bekonowym według J. Kielanowskiego¹ wynik można uważać za bardzo dobry, gdy na 1 kg przyrostu wartość pokarmowa zużytych pasz wynosi 4,4 do 4,8 jednostek owsianych, jako zadowalający, gdy wynosi ona 4,8 do 5,2 jednostek owsianych i za niezadowalający, gdy przewyższa 5,2 jednostek owsianych. Potwierdzają to obserwacje niemieckie² przeprowadzone nad tuczem 530 świń żywionych w różnych gospodarstwach, odmiennymi metodami. Przeciętna waga prosiąt wstawianych na tucz wynosiła 23 kg; przeciętna waga sztuk sprzedawanych na rzeź 103 kg; przeciętna liczba dni tuczki 120 i przeciętny dzienny przyrost wagowy 660 g. Na osiągnięcie 80 kg przyrostu wagowego zużyto średnio 7 q ziemniaków i 1,2 q paszy tręściwej. Jeżeli przyjąć, że wartość pokarmowa 1 kg paszy tręściwej odpowiadała 1 jednostce owsianej i 165 g białka ogólnego strawnego — to na 1 kg przyrostu żywej wagi używano 4,4 jednostki owsiane i 0,370 kg białka ogólnego strawnego.

Wyników badań z pięciu gospodarstw nie można oczywiście uogólniać, stanowią bowiem zbyt małą reprezentację. Niemniej podobne wyniki osiągnięto w dwóch bekoniarzach PGR woj. poznańskiego w r. 1956³ i w czterech tuczarniach PGR woj. koszalińskiego w r. 1960/61⁴ (tabela 9).

Z kolei przechodzimy do obliczenia kosztów produkcji przyrostu wagowego w pięciu interesujących nas gospodarstwach państwowych w roku gospodarczym 1960/61.

Najniższe koszty produkcji 1 kg przyrostu osiągnięto w Nasiegniewie i Rokotowie. W obydwu tych gospodarstwach roczne koszty brutto utrzymania 1 sztuki (poza Sielcem, co niżej omówimy) były najniższe. W Nasiegniewie obserwujemy

¹ J. Kielanowski. Poradnik chowu świń. PWRiL, Warszawa 1954.

² O. Wilmann. Erfahrungen zur den Fütterungsbeispielen Schweinemast. Mitteilungen Deutscher landwirtschaftlicher Presse nr 19. Nowe Rolnictwo nr 4/62.

³ St. Luboradzki. Koszt produkcji tuczki bekonowej i tłuszczowo-mięsnej w PGR. Nowe Rolnictwo nr 11/58.

⁴ Józef Bała. Ekonomiczna efektywność tradycyjnego i automatowego tuczki trzody chlewnej w PGR woj. koszalińskiego. Nowe Rolnictwo nr 13/62.

również najlepsze wykorzystanie skarmionych pasz (5,6 jednostek owsianych na 1 kg przyrostu).

Tabela 9

Wartość pokarmowa skarmionych pasz i dzienne przyrosty wagowe

Wyszczególnienie	Dwie beko- niarnie poznaf- skie w 1956 r.	Tuczarnie PGR woj. koszalińskie				Średnio dla 5 PGR w 1960/61
		tucz tradycyjny		tucz suchy automatowy		
		Nowiny	Klukowo	Zimna	Złotów	
Na 1 kg przyrostu:						
jednostek owsianych	7,0	6,6	6,8	6,3	6,7	7,0
białka ogólnego straw- nego	kg 0,483	0,623	0,756	0,562	0,702	0,738
W 1 jednostce owsianej						
białka ogólnego strawnego	kg 0,069	0,096	0,112	0,089	0,104	0,105
Dzienny przyrost wago- wy na 1 sztuce	kg 0,343	0,337	0,354	0,335	0,348	0,355

W Dąbkach pomimo stosunkowo dobrego wykorzystania pasz (5,8 jednostek owsianych na 1 kg przyrostu) i zbliżonych przyrostów dziennych (Nasiegniewo 0,362 kg, Rokotów 0,394 kg, Dąbki — 0,379 kg) koszt produkcji przyrostu kształtował się o około 2,5 zł na 1 kg przyrostu wyżej niż w Nasiegniewie i Rokotowie z powodu znacznie wyższych kosztów obsługi i narzutu kosztów pośrednich.

W Bojanicach pomimo najwyższych przyrostów dziennych (0,408 kg) i najniższych kosztów obsługi i narzutu kosztów pośrednich — koszt produkcji 1 kg przyrostu kształtował się ponad 2 zł na 1 kg wyżej niż w Nasiegniewie i Rokotowie. Sądzić należy, że przyczyną tego stanu rzeczy były błędy w żywieniu. W gospodarstwie tym bowiem był najwyższy koszt pasz skarmionych na 1 sztukę rocznie, najkosztowniejszy ich zestaw (najdroższa jednostka owsiana) a wyzyskanie pasz gorsze w porównaniu do Nasiegniewa o 1,7 jednostek owsianych na 1 kg przyrostu.

Najgorsze wyniki osiągnięto w Sielcu. Pomimo najniższych kosztów rocznego utrzymania, koszt produkcji 1 kg przyrostu był w tym gospodarstwie najwyższy. Główną przyczyną tego było prawdopodobnie nieodpowiednie żywienie i bardzo złe wyzyskanie przez zwierzęta skarmionych pasz (9,4 jednostek owsianych na 1 kg przyrostu) — w wyniku czego osiągnano bardzo niskie przyrosty dzienne (0,234 kg).

Pełny koszt produkcji sztuki przeznaczonej na sprzedaż, składa się, jak wiemy z kosztu wstawionego na tucz warchlaka i z kosztu produkcji przyrostu wagi w okresie opasania.

W Nasiegniewie i Rokotowie koszt warchlaków wstawionych do tuczarni przyjęto według własnych kosztów wychowu, w pozostałych gospodarstwach według średniej ceny dla PGR na rok 1960/61 (tj. 20 zł za 1 kg żywca).

W 1960/61 roku przy cenie 19,5 zł za 1 kg żywca (bekonu) suchy tucz (z wyjątkiem Sielca) był w zbadanych gospodarstwach opłacalny mimo złego wykorzystania pasz i zbyt niskich przyrostów.

Warto zwrócić uwagę, że cena w r. 1960/61 wynosząca 20 zł za 1 kg żywca warchlaków była zbyt niska. Potwierdza to obliczenie kosztu produkcji 1 kg żywca odsadzonego i przeklasowanego do warchlaków prosięcia w 6 gospodarstwach państwowych wybranych z reprezentacji 1960/61 r., w których koszt produkcji prosiąt kształtował się stosunkowo nisko.

Przyjęcie np. w Nasiegniewie i Rokotowie kosztu wstawionych warchlaków nie po koszcie własnym wychowu, a po 20 zł za 1 kg żywca, obniżyłoby koszty pro-

Tabela 10

Koszt produkcji przyrostu żywej wagi (w zł)
w przeliczeniu na 1 szt. stanu średniorocznego

Wyszczególnienie	Bojanice		Nasieg- niewo		Dąbki		Rokotów		Sielec		Średnio	
	zł	%	zł	%	zł	%	zł	%	zł	%	zł	%
Koszt skarmionych pasz:	2 609	84,4	1 509	66,6	1 764	60,1	1 948	75,4	1 660	72,6	1 916	72,0
w tym: treściwe	1 948	63,0	1 492	61,9	1 166	39,7	1 560	60,4	1 373	60,1	1 508	56,7
okopowe	459	11,8	8	0,3	311	10,6	175	6,8	—	—	191	7,2
mleko i serwatka	21	0,8	28	1,2	267	9,1	172	6,7	242	10,6	146	5,5
Koszt słomy na ściółkę	81	2,6	79	3,3	98	3,3	36	1,4	82	3,6	75	2,8
Opał do parnika	—	—	6	0,2	28	1,0	20	0,8	—	—	11	0,4
Płace robotników przy obsłudze	88	2,8	219	9,1	433	14,7	95	3,7	126	5,5	192	7,2
Koszt siły pociągowej przy obsłudze	36	1,2	5	0,2	40	1,4	9	0,3	48	2,1	28	1,1
Amortyzacja i koszt reperacji bieżących budynków	17	0,5	29	1,2	17	0,6	52	2,0	14	0,6	26	1,0
Koszty pośrednie	261	8,5	468	19,4	554	18,9	424	18,4	358	15,6	412	15,5
Razem koszty utrzymania brutto	3 092	100,0	2 405	100,0	2 934	100,0	2 584	100,0	2 286	100,0	2 660	100,0
Wartość obornika	460		376		426		324		394		394	
Koszt produkcji przyrostu na 1 szt. rocznie	zł 2 632		zł 2 030		zł 2 508		zł 2 260		zł 1 902		zł 2 266	
Roczny przyrost wagowy na 1 szt. stanu średniorocznego	kg 148,9		kg 132,2		kg 138,4		kg 143,7		kg 85,3		kg 129,7	
Koszt produkcji 1 kg przyrostu	zł 15,4		zł 15,4		zł 18,1		zł 15,7		zł 22,3		zł 17,5	
Wskaźnik (16,4 zł = 100)	108		94		110		96		136		100	
Koszt jednostki owsianej w skarmionych paszach	zł 2,41		zł 2,15		zł 2,19		zł 2,02		zł 2,07		zł 2,18	

Koszt produkcji 1 kg przyrostu (przy tradycyjnym żywieniu) w 26 zbadanych w 1960/61 r. tuczarniach, wyniósł średnio 19,7 zł.

Tabela 11

Koszt produkcji żywca przy produkcji tuczu trzody chlewnej
(w zł w przeliczeniu na 1 sztukę stanu średnio-rocznego)

Wyszczególnienie		Boja- nice	Na- sieg- niewo	Dąbki	Roko- tów	Sielce	Śre- dnio
Waga sztuki wstawionej na tucz	kg	31,8	20,2	22,0	12,6	16,5	20,6
Waga sztuki sprzedanej	kg	96,5	92,7	99,0	97,4	91,2	95,4
Przyrost wagowy na 1 sztuce w okresie tuczu	kg	64,7	72,3	77,0	84,8	74,7	74,8
Koszt produkcji 1 kg przyrostu wagowego	zł	17,7	15,4	18,1	15,7	22,3	17,5
Koszt produkcji przyrostu wagowego w okresie tuczu	zł	1 145	1 117	1 394	1 331	1 666	1 309
Koszt sztuki wstawionej do tuczarni	zł	636	505	440	318	330	446
Razem koszt wychowu tuczniaka	zł	1 781	1 622	1 834	1 649	1 996	1 755
Koszt produkcji 1 kg żywca (koszt wychowu podzielony przez wagę sztuki sprzedanej)	zł	18,5	17,5	18,5	16,9	21,9	18,4

Tabela 12

Koszt produkcji prosiąt w 1960/61 r.

Gospodarstwo	Średnio w roku maciory szt.	Roczny koszt brutto utrzyma- mania maciory zł	Liczba odcho- wanych w ciągu roku prosiąt od 1 maciory sztuk	Koszt odsadzo- nego prosięcia zł	Waga odsadzo- nego prosięcia kg	Koszt produk- cji 1 kg żywca zł
Brodnica	37,1	4 742	11,6	356	14,5	24,6
Rokotów	12,8	6 224	12,6	318	12,6	25,2
Bruczków	35,2	6 410	14,0	400	15,1	26,5
Glinnik	8,7	7 000	16,9	363	13,5	26,9
Łęknica	24,3	5 396	12,6	395	14,5	27,2
Pawłowice	38,5	5 300	12,0	386	13,1	29,5
Średnio	—	5 845	13,3	370	13,9	26,6

dukcji żywca w Nasiegniewie z 17,5 zł do 16,4 zł, a w Rokotowie z 16,9 zł do 16,3 zł za 1 kg żywca.

W pięciu badanych tuczarniach koszt wstawionej na tucz sztuki stanowił średnio 26,7% (od 16,5% w Sielcu do 35,7% w Bojanicach) kosztu wychowu tuczniaka.

Dobra jakość (pochodzenie, zdrowie, waga itp.) wstawianych do tuczarni warchlaków gwarantuje, przy racjonalnym oczywiście żywieniu, szybki wzrost, dobre wykorzystanie pasz i wysokie dzienne przyrosty, a co zatem idzie, skrócenie okresu tuczu, większą przelotowość tuczarni i w rezultacie większą opłacalność

produkcji. Prosięta powinny być już przy maciorze przyzwyczajone do pobierania suchych mieszanek z automatów, jak to jest praktykowane np. w Rokotowie.

Mówiliśmy, że koszt wstawianej na tucz sztuki stanowi poważny procent kosztu produkcji żywca — zobaczymy więc jak kształtowałby się koszt ten, gdyby przyjąć koszt 1 kg wstawionego warchlaka na 24,6 zł (Brodnica) i 26,6 zł (średni z 6 chlewni macior), przy zachowaniu niezmiennych kosztów produkcji przyrostu wagowego.

Tabela 13

Koszt produkcji żywca trzody chlewnej
(w przeliczeniu na 1 sztukę stanu średniorocznego)

Wyszczególnienie	Bojanice	Nasiegniewo	Dąbki	Rokotów	Sielec
Przy cenie warchlaka 24,6 zł/kg					
Koszt produkcji przyrostu					
wagowego w okresie tuczu	zł 1 145	1 117	1 394	1 331	1 666
Koszt sztuki wstawionej					
do tuczarni	zł 782	497	541	310	406
Razem koszt wychowu tuczniaka	zł 1 927	1 614	1 935	1 641	2 072
Koszt produkcji 1 kg żywca	zł 20,0	17,4	19,5	16,8	22,7
Przy cenie warchlaka 26,6 zł/kg					
Koszt produkcji przyrostu					
wagowego w okresie tuczu	zł 1 145	1 117	1 394	1 331	1 666
Koszt sztuki wstawionej					
do tuczarni	zł 846	537	585	335	439
Razem koszt wychowu tuczniaka	zł 1 991	1 654	1 979	1 666	2 105
Koszt produkcji 1 kg żywca	zł 20,6	17,8	20,0	17,1	23,1

W obydwu przypadkach przy cenie 19,5 zł za 1 kg żywca sprzedawanego bekonu, produkcja tuczu trzody chlewnej w Rokotowie i Nasiegniewie byłaby jeszcze opłacalna. Decydującą rolę odegrały tu koszty produkcji przyrostu żywej wagi, które w tych gospodarstwach były najniższe.

Jak widzieliśmy na przykładzie omawianych pięciu gospodarstw, tucz trzody chlewnej żywionej suchymi paszami z automatów może być opłacalny. Głównymi warunkami opłacalności są: jakość żywienia oraz jakość wstawianej do tuczarni młodzięży.

Żywienie suchymi paszami z automatów, o czym wspominaliśmy już poprzednio, powinno być oparte na gotowych mieszankach produkowanych przez specjalne zakłady przemysłowe co gwarantowałoby odpowiedni skład mieszanek i pozwalało na wykorzystanie najnowszych osiągnięć naukowych w dziedzinie żywienia zwierząt.

Poza tym jest rzeczą bardzo ważną, aby produkcja tego rodzaju mieszanek była zgrana z ich zapotrzebowaniem, celem zachowania ciągłości żywienia, nieodzownej dla osiągnięcia dobrych wyników produkcyjnych.

Tucz automatowy, oparty na paszach kupnych, uniezależnia w dużym stopniu tuczarnie od produkcji roślinnej gospodarstwa i sprzyja specjalizacji gospodarstw w kierunku wielkostadnego, niejako przemysłowego tuczu trzody chlewnej.